

גליון אם חכם בני

תלמידי הישיבות צעירי הצאן מחדשים וכותבים

פרשת תולדות - שנה א' גליון ג'

בני הדור, ע"כ מדגישו התורה לכל הדור וכדרך אגב זה כבר תשובה גם לליצני הדור:

יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק (כ"ה
י"ט) פרש"י לפי שהיו ליצני הדור אומרים
מאבימלך נתעברה שרה מה עשה הקב"ה צר קלסתר
פניו של יצחק דומה לאברהם והעידו הכל אברהם
הוליד את יצחק, מציין הב' אברהם ב"ר יעקב
געלבוואקם (דרכי אבותינו) שמדרך התורה לייחס הבן
אחרי אביו אפילו כשאנו יודים מי היה האב אבל
מכיוון ש'אברהם הוליד את יצחק' היא כפל לשון על
כן לומדים מהכפל שכולם העידו שאכן אברהם הוא
זה שהוליד את יצחק:

ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה
(כ"ה כ'), פרש"י המתין לה עד שתהא ראויה
לביאה ג' שנים ונשאה. שאל הב' ירחמיאל ב"ר צבי
שפיגעלמאן (דמשק אליעזר) בשלמא בגיל ל"ז כשרבקה
כבר נולדה המתין לה ג' שנים אבל למה המתין עד גיל
ל"ז? ותירץ הב' זבולן ב"ר שלמה האבערפעלד (דמשק
אליעזר) שמכאן אפשר ללמוד מה דאמר רב יהודה אמר
רב ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת
ואומרת בת פלוני לפלוני (סוטה ב' א.). והב' יוסף ב"ר
נפתלי ברעבער (דמשק אליעזר) תירץ שאם יצחק היה
מתחתן קודם העקידה סביר להניח שבעת העקדה
כבר היה לו בנים ונמצא שנסיון העקידה כבר לא היה
כל כך קשה לא לאברהם ולא ליצחק והיינו מאבדים
מזכות העקידה:

ואלה תולדות יצחק בן אברהם (כ"ה י"ט) שאל
הב' שמואל ב"ר יוסף מונדרוביץ (דרכי אבותינו)
למה נכתב 'בן אברהם', ומתירץ הב' יחזקאל שרגא
ב"ר יואל זוסמאן ליסוער (דרכי אבותינו) שהתורה מרמז
שיצחק זכה ל'תולדות' בזכות אברהם שהובטח לו
לזרעך אתן את הארץ הזאת. והב' שמואל ב"ר עקיבא
רוזנבערג (דרכי אבותינו) מתירץ שיעמוד לתולדותיו
זכות העקידה שנעקב ע"י אברהם. והב' ישראל מאיר
ב"ר שמואל חיים וויינגארטען (דרכי אבותינו) מתירץ שאחרי
שהתורה מונה צאצאיו של ישמאל מזכיר לנו התורה
שעיקר תולדותיו של אברהם היה יצחק. והב' משה
יהושע ב"ר שמואל דוד ראפאפארט (דרכי אבותינו) מתירץ
כי 'בן' בגימטריא 'בכל' לרמז שכל מה שהיה לאברהם
לא נחשבים לכולם לעומת יצחק הנחשב ל'הכל'. והב'
צבי ב"ר אברהם לעבוויטש (דרכי אבותינו) מתירץ שכל מה
שלמד אברהם מסר ליצחק כמו שמצינו ברש"י (ל"ז
ג') כל מה שלמד יעקב משם ועבר מסר ליוסף:

אברהם הוליד את יצחק (כ"ה י"ט) פרש"י לפי
שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך
נתעברה שרה, צר קלסתר פניו דומה לאברהם והעידו
הכל אברהם הוליד את יצחק, שאל הב' יהושע ב"ר
יקותיאל דוב שפיינער (דרכי אבותינו) למה מתייחס התורה
בכלל לליצני הדור? ותירץ דכיוון שיצחק היה צריך
לזכותים כדי לזכות לבנים, וידעו שכשאדם מבוייש
ברבים זוכה לישועות והשפעות טובות. והב'
ירחמיאל ב"ר צבי שפיגעלמאן (דמשק אליעזר) תירץ
דכתיב ותצחק שרה ... ואדוני זקן (י"ח י"ב) שאפילו
שרה עצמה לא האמינה שזה בכלל אפשר וכ"ש שאר

ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו (כ"ה כ"א) פרש"י
לו ולא לה שאין דומה תפלת צדיק בן צדיק
לתפלת צדיק בן רשע לפיכך לו ולא לה. שאל הב'
משה יצחק ב"ר יו"ט ליפא ניייהויו (דמשק אליעזר)
דלכאורה איפכא מסתברא, בן צדיק ראה עבודת ה'
אצל אביו וגדל בבית טוב וקדוש והרבה יותר קל
בשבילו להיות צדיק משא"כ בן רשע גדל אצל רשע
ובבית של רשעים לכאורה הרבה יותר קשה לו להיות
צדיק. ותירץ שבן רשע יודע ומכיר שהכול הבל
והשחתת המדות ואדרבה יותר קל בשבילו להתרחק
מההבל משא"כ בן צדיק חושב שהרשא בצד של
השכן ירוק יותר ומתמודד עם נסיונות יותר קשים:

ויתרצצו הבנים בקרבה (כ"ה כ"ב) פרש"י
מתרוצצים זה עם זה ומריבים בנחלת שני
עולמות. שאל הב' יהודה ב"ר אהרן סאממער (דמשק
אליעזר) למה לָחם עשיו נגד יעקב על עולם הבא מה
לעשיו עם עולם הבא? ומתירץ הב' יהושע ב"ר שלמה
פיינער (דמשק אליעזר) שבהיות עשיו בנו של הצדיקים
יצחק ורבקה ידע והכיר שאין הנאה אמיתי בעולם
הבא. והב' אליעזר ב"ר ישראל גשטמנר (דמשק אליעזר)
מתירץ שכידוע תינוק במעי אמו מלאך לומד איתו כל
התורה כולו, ובעת שעשיו ישב ולמד תורה במעי אמו
הרגיש הטעם הטוב שבעולם הבא:

ויתרצצו הבנים בקרבה (כ"ה כ"ב) פרש"י
מתרוצצים זה עם זה ומריבים בנחלת
שני עולמות. שאל הב' מרדכי ב"ר יוסף רעממער (דמשק
אליעזר) למה לָחם יעקב על עולם הזה? ותירץ כדי
ללמוד תורה מתוך הרחבת הדעת. והב' חיים ב"ר דוד
פליישער (דמשק אליעזר) תירץ שבאותו זמן אברהם
ויצחק כבר היו עשירים גדולים ויעקב חשב שכך נאה
לצדיקים כי עדיין לא ידע שצדיקים תחילתם יסורים
ורק סופם שלווה.

ושני לאמים ממעיך יפרדו (כ"ה כ"ג) פרש"י מן
המעים הם נפרדים זה לרשעו וזה לתומו
שאל הב' צבי ב"ר יהושע הורובייץ (דמשק אליעזר) למה
בכלל נולד ליצחק בן רשע? ותירץ הב' אליעזר צבי
ב"ר דוב פיוטרקובסקי כדי שהרב יעבוד צעיר:

הלעיטני נא מן האדם האדם הזה (כ"ה ל') פרש"י
עדשים אדומות ואותו היום מת אברהם
שלא יראה את עשו יוצא לתרבות רעה ... לפיכך קצר
הקב"ה ה' שנים משנותיו. שאל הב' שלמה ב"ר פנחס
דניאל מעמח (דמשק אליעזר) שברש"י פסוק כ"ג איתא
שעשו נולד רשע, אם כן למה לא נפטר אברהם בעת
שנולד עשו? ותירץ הב' יהושע ב"ר שלמה פיינער
שהיות שקטן פטור מן המצוות ע"כ לא היה ניכר
רשעו של עשיו עד שנעשה גדול. והב' מרדכי ב"ר יוסף
רעממער (דמשק אליעזר) תירץ שידוע שעד שקטן נעשה
גדול יש לו רק יצר הרע, והיצר טוב שיש לקטן הוא
היצר טוב של האב ואכן היה לעשיו יצר הרע גדול
אבל מצד שני היה לו היצר טוב של אביו יצחק על כן
לא היה רשעתו ניכר עד שנעה גדול. והב' אליעזר ב"ר
ישראל גשטמנר תירץ שידוע שעשו קיים מצוות כיבוד
אב בהידור ואכן קיבל שכר על זה, ועד שנעשה גדול
מענישים האב בעבירות בנו וזה הסיבה על ברכת
"ברוך שפטרנו", וכל זמן שעשו היה קטן לא עבר
עבירות כדי שאביו לא ייענש בגללו:

הלעיטני נא מן האדם האדם הזה (כ"ה ל') פרש"י
עדשים אדומות ואותו היום מת אברהם
שלא יראה את עשו יוצא לתרבות רעה ... לפיכך קצר
הקב"ה ה' שנים משנותיו. שאל הב' יוסף ב"ר ישעי'
הכהן גראסמאן (דמשק אליעזר) למה לא נפטר יצחק
מאותו סיבה? ותירץ הב' שלמה ב"ר פנחס דניאל מעמח
'ויצחק אהב את עשו כי ציד בפיו':